

Narada Obywatelska

o zarządzaniu odpadami w Legionowie

Raport z przebiegu narady wraz z przyjętymi rekomendacjami

Miasto
Legionowo

fundacja
pole dialogu

główne pytanie postawione przez osobami uczestniczącymi w Naradzie

**Co zrobić, aby w Legionowie do 2025 r.
procent odpadów poddawanych
recyklingowi zwiększył się do 55%?**

Najważniejsze informacje o Naradzie

Naradę Obywatelską w Legionowie tworzyło 16 różnorodnych mieszkańców i mieszanek wybranych losowo spośród osób zgłoszonych w otwartej rekrutacji.

Narada obradowała przez trzy listopadowe dni nad zagadnieniami związanymi z zarządzaniem odpadami w mieście. Szukaliśmy odpowiedzi na pytanie:

Co zrobić, aby w Legionowie do 2025 r. procent odpadów poddawanych recyklingowi zwiększył się do 55%?

Pierwszy dzień uczestnicy i uczestniczki poświęcili na zdobywanie obiektywnej wiedzy od ekspertów – słuchając przygotowanych prezentacji, zadając pytania i dyskutując. Drugi dzień Narady poświęcony był na generowanie rozwiązań w ramach burzy mózgów i doprowadzaniu ich do formy rekomendacji. Pomiędzy drugim a trzecim spotkaniem propozycje rekomendacji zostały zaopiniowane przez Urząd Miasta Legionowo. Trzeci, ostatni dzień Narady, to czas ustrukturyzowanej dyskusji nad rekomendacjami, ich dopracowywanie przez osoby uczestniczące, tak aby na koniec dnia zagłosować nad wszystkimi propozycjami. Przegłosowane rekomendacje zostały przedstawione przez mieszkańców i mieszkanki władzom miasta.

Narada przegłosowała 23 rekomendacje, które są podpowiedzią dla Urzędu Miasta Legionowo, jak lepiej zarządzać odpadami w miejscowości. Poniżej przedstawiamy 4 najwyżej ocenionych w głosowaniu rekomendacji:

1. Urząd Miasta Legionowo zakupi i zamontuje na terenie miasta specjalne pojemniki na różne rodzaje elektroodpadów w pierwszej połowie 2025 roku.
2. Urząd Miasta Legionowo powinien uprościć procedurę korzystania z PSZOK.
3. Urząd Miasta Legionowo rozważy w porozumieniu z administracjami osiedli znalezienie miejsca na śmieci, które powinny trafiać do PSZOK (np. w altankach).
4. Urząd Miasta Legionowo powinien organizować cykliczne spotkania z mieszkańcami w formie pikników i kampanii społecznych zachęcających i informujących o odpowiedniej segregacji odpadów w altanach śmietnikowych (włączając teren PSZOKÓW).

**[Doceniam] oryginalny i skuteczny
sposób prowadzenia narady (nie
miałem z tym jeszcze do czynienia).**

głos osoby uczestniczącej w ankiecie podsumowującej

Czym jest narada obywatelska?

Narada obywatelska to forma spotkań, które angażują mieszkańców i mieszkanki we współdecydowanie o przyszłości ich lokalnej społeczności. Metoda ta ukształtowała się w USA i Wielkiej Brytanii, gdzie nazywa się ją „sądem obywatelskim”. Uczestnicy niczym „sądowa ława przysięgłych” przez kilka dni spotykają się, by najpierw wspólnie z osobami eksperckimi zgłębić wiedzę w temacie spotkania, a następnie przedyskutować swoje wnioski i przemyślenia. Obrady są prowadzone przez bezstronne osoby moderujące.

Obrady kończą się sformułowaniem rekomendacji dla lokalnych władz. Warto dodać, że uczestnicy takich spotkań są dobierani losowo – na podstawie zgłoszeń, wybiera się grupę, która będzie odpowiadała w możliwie największym stopniu strukturze demograficznej gminy. Oznacza to, że w naradzie obywatelskiej biorą udział zarówno kobiety, jak i mężczyźni, osoby starsze i młodsze w proporcjach odzwierciedlających charakterystykę lokalnej społeczności. Wszystkie osoby uczestniczące w Naradzie Obywatelskiej otrzymały wynagrodzenie za udział w spotkaniach.

Dlaczego zdecydowaliśmy się na taką formę? Aby wypracować rozwiązania dla budzącej kontrowersję sprawy w jak najbardziej zróżnicowanej grupie obywateli, nie będących zarazem ekspertami ani decydentami, lecz bezpośrednimi odbiorcami. Tym samym decydujący głos zdobyli mieszkańcy i mieszkanki Legionowa, osoby o różnych bagażach doświadczeń, co pozwoliło na wypracowanie rekomendacji w możliwie najbardziej zróżnicowany sposób.

Osoby eksperckie

Osoby uczestniczące w Naradzie usłyszały trzy prezentacje eksperckie, które zostały ułożone w programie zgodnie z zasadą "lejka edukacyjnego", to znaczy od prezentacji ogólnej (o tym czym są odpady, jak zarządza się odpadami w miastach), przez prezentację o konkretnych wyzwaniach Legionowa, kończąc na prezentacji inspiracyjnej o dobrych praktykach z innych miast. Podczas Narady wystąpili:

- **Aleksandra Kobylińska** – współpracuje z Instytutem Spraw Publicznych od 2007 r. Doktorantka w Szkole Nauk Społecznych PAN. Socjolożka i prawniczka, absolwentka Uniwersytetu Warszawskiego. Doświadczona badaczka i analityczka, koordynatorka licznych projektów krajowych i międzynarodowych. W ISP zajmuje się zagadnieniami m.in. przejrzystości życia publicznego, finansowania polityki, zrównoważonego rozwoju i demokracji. Współautorka raportu pt. „Wyzwania gospodarki odpadami komunalnymi w gminach”.
- **Jacek Kaca** – Kierownik Referatu Gospodarki Odpadami, ekonomista. Od 2014 r. zajmujący się tematyką związaną z gospodarką odpadami w gminie Legionowo, w tym przygotowaniu przetargów na odbiór i zagospodarowanie odpadów, opracowaniem i przygotowaniem sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi oraz opracowaniem projektów uchwał Rady Miasta dotyczących odpadów komunalnych. Wielokrotnie z powodzeniem bronił stanowiska gminy przed Krajową Izbą Odwoławczą (KIO) w toczących się postępowaniach odwoławczych dotyczących przetargów odpadowych.

Przebieg Narady

Pierwszy dzień Narady otworzyło wystąpienie Prezydenta Miasta Legionowo, Pana Bogdana Kiełbasińskiego, który podkreślił rolę Narady i zaprosił osoby uczestniczące do głębokich rozmów i współdecydowania o ważnym i trudnym obszarze, jakim jest zarządzanie odpadami. Dzień ten przeznaczaliśmy na zapoznanie się grupy, opowiedzenie o tym, czym jest Narada oraz wprowadzenie do tematu spotkań. Pomogły nam w tym trzy prezentacje edukacyjne ekspertek i ekspertów. Drugiego dnia Narady rozpoczęliśmy etap dyskusji, podczas którego prosiliśmy osoby uczestniczące o podzielenie się własnymi doświadczeniami, punktem widzenia na sprawy omawiane w prezentacjach. Rozpoczęliśmy zbieranie pomysłów mieszkańców na rozwiązania oraz ich omawianie. Ostatniego – trzeciego dnia Narady, zakończyliśmy etap deliberacji i wspólnie pracowaliśmy nad sformułowaniem ostatecznych rekomendacji, które przekazaliśmy na ręce Zastępcy Prezydenta, Pana Mirosława Grabowskiego.

Pytania, na które odpowiadała narada

Tematem Narady było zarządzanie odpadami w mieście. W czasie trzech dni Narady, 16-osobowa grupa mieszkańców i mieszkank, szukała odpowiedzi na pytanie: **Co zrobić, aby w Legionowie do 2025 r. procent odpadów poddawanych recyklingowi zwiększył się do 55%?** Na główne pytanie złożyło się wiele dodatkowych ciekawości i wyzwań:

- jakie działania powinny podjąć lokalne władze, aby lepiej komunikować zasady segregacji w mieście?
- jak edukować i samo-edukować lokalną społeczność o wyzwaniach zarządzania odpadami?
- jak uniknąć kar nakładanych na miasto za niespełnianie minimalnych progów segregacji?

Harmonogram Narady

Wszystkie trzy dni narady odbyły się w sali ślubów w Urzędzie Miasta Legionowo przy ul. Józefa Piłsudskiego 41.

Harmonogram trzech dni prezentował się następująco:

I dzień - czwartek, 14.11.2024

17:00 - 17:10	Otwarcie spotkania:
<u>Bogdan Kiełbasiński</u> , Prezydent Miasta Legionowo.
17:10 - 17:55	Część integracyjna: poznajemy się.
Prezentacja o Naradzie - wprowadzenie do zasad pracy.
17:55 - 18:15	I prezentacja edukacyjna:
<u>Aleksandra Kobylińska</u> , Instytut Spraw Publicznych.
18:15 - 18:35	II prezentacja edukacyjna:
<u>Jacek Kaca</u> , Zastępca Kierownika Referatu Ochrony Środowiska w Urzędzie Miasta Legionowo.
18:35 - 19:05	Q&A - rozmowa w grupach i pytania do ekspertów_ek.
19:05 - 19:20	Przerwa
19:20 - 19:45	III prezentacja edukacyjna:
<u>Aleksandra Kobylińska</u> , Instytut Spraw Publicznych.
19:45 - 20:15	Q&A - rozmowa w grupach i pytania do ekspertów_ek.
20:15 - 20:30	Podsumowanie i zakończenie I dnia.

Miasto
Legionowo

II dzień - piątek, 15.11.2024

17:00 - 17:35	Przywitanie.
Tworzenie wizji tego, co chcemy osiągnąć podczas narady.
17:35 - 17:55	Prezentacja: Czym jest dobra rekomendacja?
17:55 - 18:40	Generowanie pomysłów na rekomendacje.
18:40 - 19:00	Przerwa
19:00 - 20:00	Praca nad rekomendacjami: ustalanie priorytetów
i dopracowywanie treści.
20:00 - 20:30	Głosowanie wstępne.
Zakończenie.

III dzień - piątek, 22.11.2024

17:00 - 17:10	Przywitanie i otwarcie.
17:10 - 17:55	Podsumowanie wniosków z opiniowania
(prezentacja, praca w grupach, Q&A).
17:55 - 18:10	Przerwa
18:10 - 19:10	Analiza rekomendacji
(mocne, słabe strony, wpływ, alternatywy).
19:10 - 19:40	Głosowanie końcowe.
19:40 - 19:55	Przerwa (<i>liczenie głosów</i>)
19:55 - 20:10	Co dalej z rekomendacjami?
20:10 - 21:00	Ogłoszenie wyników i podsumowanie.
Zdjęcie grupowe.

Miasto
Legionowo

Było to ciekawe spotkanie pozwalające na zdobycie nowej wiedzy zarówno z obszaru zagadnienia poruszanego na naradzie, jak również sposobu komunikacji, tworzenia rekomendacji i dyskusji nad problemem. Mogłam poznać punkt widzenia i opinię na dany problem innych osób mieszkających w mojej okolicy.

głos osoby uczestniczącej w ankiecie podsumowującej

Rekomendacje

Trzy dni posiedzeń Narady prowadziło do przegłosowania rekomendacji w formie wypracowanej przez osoby uczestniczące. Zdecydowaliśmy się na głosowanie, ale nie oznacza to, że zrezygnowaliśmy z form deliberacyjnych – cały proces był szukaniem kompromisów i wspólnym ustalaniem stanowiska w formie rekomendacji, głosowanie było bardziej sposobem uszeregowania – od najważniejszych do mniej ważnych.

Narada wypracowała 29 rekomendacji. Wszystkie zostały ocenione przez osoby uczestniczące w naradzie w indywidualnym, anonimowym głosowaniu online na skali 1 – 5, gdzie:

- 1 – “zdecydowanie nie popieram”,
- 2 – “raczej nie popieram”,
- 3 – “ani popieram ani nie popieram”,
- 4 – “raczej popieram”,
- 5 – “zdecydowanie popieram”.

Procent poparcia to zsumowanie odpowiedzi 5 – “zdecydowanie popieram” i 4 – “raczej popieram”, procent zdecydowanego poparcia pokazuje jak dużo dana rekomendacja uzyskała odpowiedzi 5 – “zdecydowanie popieram”.

23 rekomendacje uzyskały umówiony próg poparcia przez 80% składu Narady – tylko te rekomendacje stają się werdyktem Narady. Poniżej przedstawiamy spis wszystkich zgłoszonych rekomendacji, pogrubione rekomendacje uzyskały umówiony próg.

Rekomendacja	Procent poparcia	Procent zdecydowanego poparcia
Urząd Miasta Legionowo zakupi i zamontuje na terenie miasta specjalne pojemniki na różne rodzaje elektroodpadów w pierwszej połowie 2025 roku.	100%	94%
Urząd Miasta Legionowo powinien uprościć procedurę korzystania z PSZOK.	100%	88%
Urząd Miasta Legionowo rozważy w porozumieniu z administracjami osiedli znalezienie miejsca na śmieci, które powinny trafiać do PSZOK (np. w altankach).	100%	88%
Urząd Miasta Legionowo powinien organizować cykliczne spotkania z mieszkańcami w formie pikników i kampanii społecznych zachęcających i informujących o odpowiedniej segregacji odpadów w altanach śmietnikowych (włączając teren PSZOK-ów).	100%	81%
Urząd Miasta Legionowo zwiększy w możliwie szybkim terminie liczbę PSZOK przynajmniej do 2.	100%	81%
Urząd Miasta Legionowo prowadzi aktywną współpracę i wymianę doświadczeń i praktyk z innymi miastami w zakresie zarządzania odpadami.	100%	75%
Urząd Miasta Legionowo we współpracy ze wszystkimi jednostkami samorządowymi (np. placówki oświatowe, biblioteki) powinien wprowadzać akcje edukacyjne o segregacji śmieci z dodatkowymi zajęciami praktyczno-plastycznymi.	94%	81%
Urząd Miasta Legionowo stworzy na nowo ulotki o segregacji dostosowane do różnych grup mieszkańców. Ulotki powinny	94%	81%

być szerzej dostępne, także w lokalnej prasie i mediach społecznościowych.		
Urząd Miasta Legionowo opracowuje mapę punktów, gdzie można oddawać odpady np. gdzie jest PSZOK, gdzie można wyrzucić elektrośmieci. Dodatkowo w porozumieniu z administracją nieruchomości umieści na stałe w blokach informacje o PSZOK (adres, godziny pracy) oraz rozpropaguje szeroko informacje o PSZOK (media lokalne, zabudowa jednorodzinna).	94%	81%
Urząd Miasta Legionowo powinien maksymalnie zwiększyć dostępność czasową PSZOK dla mieszkańców. Przeanalizować, jakie godziny w jakich porach roku będą najkorzystniejsze i na bieżąco dokonywać korekt.	94%	81%
Urząd Miasta Legionowo przeprowadzi konsultacje z administracjami nieruchomości na temat zwiększenia funkcjonalności altanek śmietnikowych (adekwatnej powierzchni, częstotliwości odbioru śmieci, rodzajach pojemników).	94%	75%
Urząd Miasta Legionowo rozważy możliwość objazdowego PSZOK przynajmniej dwa razy w miesiącu. Powinno być to połączone z czytelną informacją o odbiorze odpadów w konkretnym dniu.	94%	75%
Urząd Miasta Legionowo systematycznie, rzetelnie weryfikuje czy firmy z terenu miasta mają podpisane umowy na wywóz śmieci.	94%	69%
Urząd Miasta Legionowo powinien zorganizować cykliczne spotkania z administracjami nieruchomości na temat zwiększenia skuteczności segregacji odpadów przez mieszkańców.	94%	63%
Urząd Miasta Legionowo stworzy przestrzeń dla mieszkańców wspólnie z organizacjami pozarządowymi umożliwiającą	94%	38%

cykliczną wymianę ubrań, gabarytów i innych produktów uratowanych przed wyrzuceniem.		
Urząd Miasta Legionowo powinien stworzyć oddzielną zakładkę na stronie internetowej miasta o tym, jak segregować śmieci. W zakładce tej powinny znaleźć się informacje, gdzie i do jakiego pojemnika wrzucić daną rzecz np. sztuczna inteligencja podpowiadałaby, gdzie wyrzucić dany odpad. Dodatkowo dodać ten system do aplikacji miasta, która ma powstać.	88%	75%
Prezydent miasta Legionowo zorganizuje spotkanie z członkami Rady Obywatelskiej, na którym przedstawi sprawozdanie ze stanu realizacji przedłożonych rekomendacji. Termin – 6 miesięcy (do połowy 2025 r.).	88%	75%
Urząd Miasta Legionowo stworzy i przeprowadzi kampanię społeczną, której celem będzie stworzenie pozytywnych skojarzeń, zachęt, pozytywnych komunikatów, kontaktów i relacji mieszkańców z urzędem wokół tematu segregacji odpadów.	88%	63%
Urząd Miasta Legionowo inicjuje wprowadzenie atrakcyjnych pojemników do segregowania śmieci przy placówkach oświatowych. Ma to za zadanie edukowanie ekologiczne od najmłodszych lat mieszkańców miasta. Pojemniki swoją formą i wielkością powinny zachęcać i ułatwiać segregację osobom w różnym wieku oraz osobom niepełnosprawnym i starszych.	88%	63%
Urząd Miasta Legionowo dostarczy części mieszkańcom bloków mieszkalnych w formie pilotażowej kolorowe worki na poszczególne rodzaje odpadów wraz z ulotką o sposobie segregacji (podobnie jak w domkach jednorodzinnych) w pierwszej połowie 2025 roku.	88%	63%
Urząd Miasta Legionowo zorganizuje cykliczne spotkania informujące oraz konsultacje z mieszkańcami dot. zarządzania odpadami oraz zmian w systemie segregacji.	81%	69%

Urząd Miasta Legionowo wprowadza ujednolicony, ulepszony system identyfikacji pojemników i kubłów na odpady. Jasne informacje o segregacji.	81%	69%
Urząd Miasta Legionowo wykonuje analizę możliwości i opłacalności wykorzystania posegregowanych odpadów z PSZOK do celów miejskich na przykład ewentualnej odsprzedaży tych produktów.	81%	69%
Urząd Miasta Legionowo powinien zobligować administrację osiedli do szybkiej likwidacji zsyków w blokach ze wskazaniem czasu realizacji.	75%	69%
Urząd Miasta Legionowo ogłasza konkurs na zadanie publiczne dla lokalnych organizacji pozarządowych na realizację programów eko wolontariatu.	75%	56%
Urząd podejmuje działania w celu organizacji cyklicznych konkursów na najlepiej posegregowane odpady. W porozumieniu z administratorami osiedli oraz firmą wywożącą śmieci zostaną wyłonieni laureaci w celu nagrodzenia poprzez rewitalizację otoczenia zwycięzców lub korzystną zmianę w wysokości opłat.	75%	38%
Urząd Miasta Legionowo we współpracy administracją lub zarządcami budynków zamontuje system monitoringu wraz z tablicami informującymi o monitoringu przy osiedlowych altanach (część kamer to mogą być atrapy – żeby zmniejszyć koszt tego rozwiązania).	69%	56%
Urząd Miasta Legionowo powinien weryfikować ilość osób użytkujących lokal w oparciu o faktyczne zużycie wody w lokalu (uśrednione ilości na jedną osobę), aby opłaty za śmieci były adekwatne z faktyczną ilością odpadów wytwarzanych przez dane gospodarstwo domowe. Wszystko we współpracy z administratorami wspólnot i spółdzielni mieszkaniową.	69%	56%
Urząd Miasta Legionowo w przypadku braku środków na gospodarkę śmieciami powinien rozważyć zwiększenie opłat za śmieci. Jeżeli zaistnieje konieczność zwiększenia opłat, rekomendujemy sukcesywne zwiększanie opłat za śmieci, aby ustrzec mieszkańców przed nagłym wzrostem opłat. Potencjalna podwyżka zawiera cel i uzasadnienie wydatkowania.	50%	31%

Informacje końcowe

Rekomendacje po głosowaniu i zaprezentowaniu ich decydentom wróciły do zespołu koordynacyjnego. Zostały zredagowane (jedynie pod kątem gramatycznym) i zebrane w formie raportu i przekazane decydentom Miasta Legionowo.

Za koordynację Narady po stronie Miasta odpowiadała Anna Maroń, Zastępca naczelnika Wydziału Kultury i Komunikacji Społecznej Urzędu Miasta Legionowo. Wsparcie konsultacyjne oraz facylitację realizowała Fundacja Pole Dialogu w składzie: Eva Mackevica, Joanna Chomko, Marta Zabłocka, Mateusz Wojcieszak.

